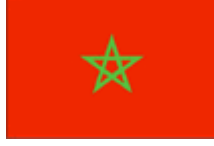

FAS

FAS ÜLKE PROFİLİ

A. Genel Bilgiler (2013)

Resmi Adı	: Fas Krallığı
Yönetim Biçimi	: Parlamenter Monarşi
Resmi Dili	: Arapça
Kral	: VI. Muhammed
Başbakan	: Abdelilah Benkirane
Başkenti	: Rabat
Din	: Müslüman (Arap-Berberi) % 99,
Yüzölçümü	: 710.850 km ² (Batı Sahra dahil)
Nüfusu	: 32,4 Milyon
Para Birimi	: Fas Dirhemi (MAD) - (1TL: 3,95 MAD)
Fransa'dan Bağımsızlık Tarihi	: 2 Mart 1956
İspanya'dan Bağımsızlık Tarihi	: 7 Nisan 1956

B. Temel Ekonomik Göstergeler (2013)

GSYİH	: 180 milyar \$
Kişi Başına Milli Gelir	: 5.500 \$
GSYİH Büyüme Oranı	: 5,1 %
Enflasyon Oranı	: 2,5 %
İşgücü Oranı	: 11,7 Milyon
İşsizlik Oranı	: 9,5 %
İhracat	: 22,1 Milyar \$
İthalat	: 45,6 Milyar \$

Kaynak: CIA World Fact Book

C. Dış Ticaret Verileri

1. Genel Dış Ticaret Verileri

(Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013
İhracat	14	17,7	21,6	21,4	22,1
İthalat	32,8	35,3	44,2	44,7	45,6
Ticaret Dengesi	-18,8	-17,6	-22,6	-23,3	-23,5
Ticaret Hacmi	46,8	53	65,8	66,1	67,7

Kaynak: CIA World Fact Book & Trademap

2. Başlıca İhraç Ürünleri (2013):

GTIP	Fasıl	Tutar (Milyar \$)
85	Elektrikli makine ve cihazlar	3,2
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	2,2
31	Gübreler	1,9
87	Motorlu Kara Taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	1,6
27	Mineral yakıtlar, yağlar, destilasyon ürünler	1,6

Kaynak: Trademap

3. Başlıca İthal Ürünleri (2013):

GTIP	Fasıl	Tutar (Milyar \$)
27	Mineral yakıtlar, yağlar, destilasyon ürünler	12,2
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	4,2
87	Motorlu Kara Taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	3,5
85	Elektrikli makine ve cihazlar	3,5
39	Plastikler ve mamulleri	1,8

Kaynak: Trademap

4. İhracatında Başlıca Ülkeler (2013):

Ülke	Tutar (Milyar \$)	Yüzde
Fransa	4,7	21,5
İspanya	4,1	18,9
Brezilya	1,3	6
Amerika Birleşik Devletleri	0,9	4,2
İtalya	0,8	3,8

Kaynak: Trademap

5. İthalatında Başlıca Ülkeler (2013):

Ülke	Tutar (Milyar \$)	Yüzde
İspanya	6,1	13,5
Fransa	5,9	12,9
Amerika Birleşik Devletleri	3,4	7,5
Çin Halk Cumhuriyeti	3,1	6,9
Suudi Arabistan	2,8	6,2

Kaynak: Trademap

D. Türkiye – Fas Ticari İlişkileri

1. Türkiye – Fas Arasındaki Karşılıklı Ticaret Verileri (Milyon \$)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	DENGE	HACİM
2009	598,5	234,7	363,8	833,2
2010	623,9	396,7	227,2	1.020,6
2011	920,8	419,9	500,9	1.340,7
2012	1.014,9	429,4	585,5	1.444,3
2013	1.192,8	572,2	620,6	1.765

Kaynak: TÜİK – Ekonomi Bakanlığı

2. Başlıca Ürünler Bazında Türkiye'nin Fas'a İhracatı (2013)

GTIP	Fasıl	Tutar (Milyon \$)
87	Motorlu Kara Taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	235
72	Demir ve çelik	200
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar, vb.	118
52	Pamuk	84
85	Elektrikli makine ve cihazlar	46

Kaynak: TÜİK

3. Türkiye'nin Fas'a İhracatının Yıllar İtibariyle Detaylı Dökümü (1.000 \$)

GTİP	ÜRÜN ADI	2011	2012	2013
	Toplam (diğerleri dahil)	920.938	1.015.149	1.194.224
7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	76.834	31.151	102.563
8703	Otomobili, steysin vagonlar, yariş arabaları	39.413	61.802	99.771
7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	83.209	65.814	57.066
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	7.004	25.849	48.341
5209	Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla)	44.700	51.673	44.525
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	3.972	23.333	39.441
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	20.124	28.760	36.592
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	29.800	34.603	33.661
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	15.233	17.323	26.135
6006	Diğer örme mensucat	13.963	17.746	21.813
8701	Traktörler	14.217	10.836	19.700
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	21.403	18.614	18.052
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	7.881	14.798	16.990
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	11.676	14.359	15.863
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb)	9.787	11.220	15.311
8711	Motosiklet, mopetler, motorlu bisikletler, sepetler	13.947	13.345	14.085
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	6.750	8.341	13.479
9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	6.251	6.448	13.078
5208	Pamuk men (ağırlıkça %85 ve fazla pamuk m.kare 200gr)	13.693	14.044	11.996
2814	Saf amonyak/amonyağın sulu çözeltileri	5.551	13.403	11.868
5211	Pamuk men (dokuma, %85 >pamuklu, suni-sentetik karışık, 200g/m2 den ağır)	4.895	9.547	11.756

4. Başlıca Ürünler Bazında Türkiye'nin Fas'tan İthalatı (2013)

GTIP	Fasıl	Tutar (Milyon \$)
87	Motorlu Kara Taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	235
25	Tuz; kükürt; topraklar ve taşlar; alçılar, kireçler ve çimento	68
28	Anorganik kimyasallar; kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	62
71	İnciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metallere; taklit mücevherci eşyası; metal paralar	48
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	43

Kaynak: TÜİK – Ekonomi Bakanlığı

5. Türkiye ile Fas Arasında İmzalanan Yürürlükteki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma/Protokol	İmza Tarihi	Yürürlük Tarihi
Ticaret Anlaşması	16.05.1972	05.09.1972
Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması	20.06.1984	14.08.1984
Hava Ulaştırması Anlaşması	24.09.1985	01.05.1989
Deniz Ulaştırması Anlaşması	26.03.1987	22.06.1987
Türkiye-Fas Hükümetler Arası Daimi Komisyon Kurulmasına Dair Anlaşma	12.07.1988	26.06.1989
Turizm İşbirliği Anlaşması	27.08.1992	23.02.1993
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	08.04.1997	04.05.2004
Gümrük Konularında Karşılıklı İdari ve Teknik Yardım Anlaşması	13.05.2003	05.08.2003
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	07.04.2004	22.06.2005
Serbest Ticaret Anlaşması	07.04.2004	28.12.2004
Türkiye-Fas 8. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	07.04.2004	28.12.2004
Adalet Bakanlıkları Arası İşbirliği Protokolü	23.01.2006	03.07.2010
Türkiye-Fas 9. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	03.03.2011	-
Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Protokolü	15.11.2011	26.04.2013
Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşmasınının	15.11.2011	09.03.2012
Fas Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Ajansı ile KOSGEB Arasında Mutabakat Zaptı	19.03.2012	-
İnsan ve Malların Karayolu ile Taşınmasına İlişkin Anlaşma	19.03.2012	-

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Diğer Bilgiler

- 1 Ocak 2006'da yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması sayesinde halen 1,5 milyar USD civarında seyreden ikili dış ticaret hacminin, 2015 yılında gümrük tarifelerinin tamamen kaldırılacağı göz önünde bulundurulduğunda, orta vadede 3 milyar USD'ye ulaşması hedefler arasında yer alıyor. Fas'ın önemli ticari ortaklarına bakıldığında Türkiye 12.sırada yer almaktadır.
- Fas, dünyanın en önemli fosfor yataklarına sahiptir (Toplam rezerv; 5.700 milyon ton. Dünya toplam rezervinin ¼'ü).
- Fas yakın gelecekte 1,6 milyon konut yapmayı planlamaktadır ve bu durum Türk müteahhitleri için çok önemli bir fırsat teşkil etmektedir. Ekonomi Bakanlığı verilerine göre son 10 yılda müteahhitlik alanında hizmet sunan Türk firmaları 3,2 milyar USD tutarında iş yapmıştır.

- Çoğunluğu inşaat alanında olmak üzere, Fas'ta 60'den fazla Türk firması faaliyet göstermektedir. Fas'ta Türk yatırımcıların toplam yatırım tutarı 245 milyon \$ seviyesindedir.
- Fas'ın ekonomik aktivitesi Kazablanka ve Rabat etrafında yoğunlaşmış durumdadır.
- Türkiye – Fas arasındaki bazı alanlardaki fırsatlar:
 - **Beyaz Eşya:** Ülkede artarak devam eden konut yatırımları beyaz eşya sektörü için umut vericidir.
 - **Demir Çelik:** Metal eşya sanayi, tarımsal makine sanayi, deniz ve motorlu kara ulaşım araçları sanayi, inşaat sanayi, elektrikli ve elektriksiz makine sanayileri gibi pek çok sanayi dalı demir çelik sektöründen hammadde temin etmektedir.
 - **Elektrikli makine ve kablolar:** Ülkemizin elektrikli makineler sektör ihracatında en büyük pay izole tel ve kablo alt sektörüne aittir. Fas'ın izole tel ve kablo ithalatında da yıldan yıla artış görülmektedir.
 - **İnşaat malzemeleri:** Fas inşaat sektörü son yıllarda önemli ölçüde büyüme kaydetmiştir. Devletin konut sektörü, yol yapımı, havaalanının genişletilmesi, çeşitli liman yapımı, yeni hastane ve okul yapımları turizm alanındaki projeleri sektöre ivme kazandırmaktadır.
 - **Kağıt ve Karton ürünleri**
 - **Kumaş:** Ülkemiz Fas'ın hazır giyimcilerinin önemli tedarikçisi konumundadır.
 - **Mobilya:** Son yıllarda yerel mobilya üreticilerinin yanı sıra artan oranda yabancı firmalar da pazarda yer almaya başlamıştır.
 - **Müteahhitlik hizmetleri:** Konut inşaatı özellikle şehirlerdeki “ekonomik konut” ihtiyacına paralel olarak son dönemde bir gelişme kaydetmiştir. Gecekondu dönüşüm programları ve kamu-özel sektör işbirliği yaklaşımı dahilinde kamu arazileri indirimli bedelle özel inşaat firmalarına tahsis edilerek ekonomik konut inşaatı özendirilmektedir.
 - **Teknik Müşavirlik Sektörü:** Genelde Fransız firmaları veya Fransız ortaklıkları kontrolündedir. Ülkedeki inşaat standartlarının da Fransız mevzuatı çerçevesinde belirleniyor olması, ihale dosyalarının ilgili idareler tarafından Fransızca olarak talep edilmesi Fransız müşavirlik firmalarının etkisinin artmasına sebep olmaktadır.
 - **Otomotiv Ana ve Yan Sanayi:** Fas otomotiv sektörü en genel itibariyle otomobil ve ticari araç montaj sanayi ve yedek parça imalatı olmak üzere iki başlık altında değerlendirilebilir.
 - **Tarım Alet ve Makineleri:** Fas tarım sektörünün modernizasyonuna önem vermekte olup, halen ilkel hasat tekniklerinin kullanıldığı bölgeler bulunmaktadır. Meknes şehrinde düzenlenen SIAM Fuarı ülkenin en büyük fuarı olarak kabul edilmektedir.
- Büyük bir tarım ülkesi olan Türkiye'nin önümüzdeki yıllar içerisinde suni gübre ihtiyacı giderek artacaktır. Fas bu pazarda dünya çapında lider konumundadır.

- Ülkede iş gücünün sadece %40'ı istihdam edilebilmektedir. Bu yönüyle Fas kalifiye ve ucuz işgücü imkanlarıyla yatırımcılar için önemli iş imkanları sağlamaktadır.
- Afrika'nın en istikrarlı ekonomilerinden biri olan Fas, bölgedeki konumu itibariyle Afrika ve Avrupa'ya açılmak isteyen Türk firmaları için uygun bir üs konumundadır. Ayrıca Fas'ın ikili ve çok taraflı anlaşmaları sayesinde 1,2 milyarlık bir pazara hitap ettiği unutulmamalıdır. (Fas ABD dahil 55 ülke ile STA imzalamıştır.)

Fas Sermayeli Şirketler

- Türkiye'deki Fas sermayeli şirket sayısı: **63**

Ulaşım

THY'nin Kasablanka'ya seferleri bulunmaktadır.

Vize

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır.
Hususi, Hizmet ve Diplomatik Pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır.